

*Nu online
en in de winkel*

Harper's
BAZAAR

Overhemd en colbert. Givenchy

MAARTEN HEIJMANS, ACTEUR

'Vandaag zouden we repeteren voor toneelstuk *Op hoop van zegen*, maar we hadden drie kuchers, dus moesten het afblazen. Nu ben ik vrij. Meestal verlummel ik de tijd een beetje, ruim ik wat op. Dat vind ik heerlijk. *Op hoop van zegen* is een van de bekendste toneelstukken van Herman Heijermans. Het is eind 1900 geschreven en vertelt over misstanden in de zeevisserij waarbij reders versleten schepen voor een heleboel geld lieten verzekeren en alsnog met volle bemanning het water opstuurden. Als zo'n schip dan zonk, kregen de reders een zak geld van de verzekeringsmaatschappij. Drijvende doods-kisten werden die schepen ook wel genoemd; die reders hebben over de levens van mensen hun zakken gevuld. Naar aanleiding van het stuk kwam er de Schepenwet. Simon Stone, de regisseur, heeft het stuk geüpdated en er een modern verhaal van gemaakt. Zo is het schip vervangen door een vliegtuig. Simon vindt dat het bij zo'n oud stuk net is alsof je naar een museumstuk kijkt. Ik denk dat het goed is om dat soort klassieke verhalen naar het hier en nu te halen, zodat de tijdloze thematiek beter over

het voetlicht komt. *Op hoop van zegen* is een typisch arbeidersstuk, een waar opnieuw pijnlijk duidelijk wordt dat de lagere klassen tijde van crisis altijd de lul is. Wist je trouwens dat het Chinese teken voor crisis uit twee tekens bestaat? Het ene betekent gevaar, het andere kans. Een mooie reminder dat door een tragische gebeurtenis vaak ook kansen ontstaan. Zo kunnen we als samenleving ons stinkende best gaan doen om het weer als pre-corona te laten zijn, dat voelt misschien vertrouwd en veilig, maar we komen dan weer terecht in een wereld die in brand staat, letterlijk en figuurlijk. Ik hoop eerder dat we niet te veel willen vasthouden aan wat was, maar deze tijd gebruiken om duurzaam te veranderen. Ik denk dat meebewegen daarbij van belang is. Dat is ook hoe de evolutie werkt. Er wordt nog vaak de term *survival of the fittest* gebruikt. Dat klopt wetenschappelijk gezien niet meer. Het is: *survival of the most adaptable*. De organismen die altijd hebben weten te overleven, zijn de organismen die zich goed kunnen aanpassen. Flexibiliteit is een grote kwaliteit. Verandering begint bij jezelf.

*Flexibiliteit is een grote
kwaliteit en verandering
begint bij jezelf'*
Maarten Heijmans

Wat mij betreft mag je niet van anderen eisen dat ze veranderen als je niet eerst je eigen veranderverantwoordelijkheid neemt. Een betere wereld begint bij jezelf, kortom. Ik vond dat vroeger altijd lastig, dan dacht ik: een betere wereld? Ik kan de hele wereld helemaal niet beter maken. Maar je kunt wel je eigen wereld beter maken, en als iedereen dat nou doet, wordt uiteindelijk de hele wereld beter. Begin klein.

Veranderen zit trouwens vaak in dingen níet doen, in plaats van wel. Meteen als je wakker wordt je telefoon pakken, bijvoorbeeld. Niet doen. Of als je altijd meteen een antwoord wil geven, doe dat eens niet en luister. Dat soort dingen moet je oefenen. Dat luisteren doe ik steeds meer. Met de protesten – hoezeer ik de zaak ook steun – dacht ik eerst nog: is dat wel verstandig met zoveel mensen op De Dam? Nadien sprak ik mensen die erbij waren en veranderde ik van mening. Regels zijn belangrijk, maar niet heilig. Soms moeten ze doorbroken worden. Mijn mening over wat er speelt, verandert voortdurend. Ik probeer open te staan, te luisteren, te leren en na te blijven denken.'

GAIDAA, MUZIKANT

'Voor mij persoonlijk is deze en afgelopen tijd een emotionele achtbaan. Ik ben een zwarte vrouw, *obviously*. En een zwarte moslimvrouw. Een boel witte mensen spreken zich nu openlijk uit tegen racisme, protesten met ons mee. Dat is fijn, maar het is een strijd die we al jaren voeren en ergens ben ik bang dat iedereen nu even meedoet omdat het toevallig een hype is. De protesten hebben me ertoe aangezet meer in mijn geschiedenis te duiken, op zoek naar context. Ik probeer te begrijpen hoe we op dit punt zijn gekomen en wat mijn positie is. Ik

*Tk hoop dat we niet te veel
willen vasthouden aan wat was,
maar deze tijd gebruiken om
duurzaam te veranderen'
Maarten Heijmans*

*Pak, Dries van Noten,
overhemd, Christian
Wijnants, schoenen, Prada*

Maarten Heijmans in Ever-hernd en colbert, Givenchy

Gaite Jansen in een strapless jurk met losse pofmouwen van Chanel, juwelen van Cartier

Piet net zo. Er wordt al jaren op een liefdevolle manier gevraagd of we hem willen aanpassen, niet eens weghalen, gewoon aanpassen, omdat mensen er last van hebben en erdoor gekwetst zijn – en daar alle redentoe hebben. En het gebeurt maar niet. Daar wind ik me erg over op.

Ik stond in juni op De Dam, te luisteren naar de speech van Akwasi, die trouwens de liefste persoon *ever* is. Een ijzersterke speech van tien minuten. Tegen het einde wordt hij emotioneel en zegt hij iets over Zwarte Piet wat volgens sommige mensen niet door de beugel kan. Vervolgens praat Nederland alleen nog daarover, in plaats van waarom hij überhaupt op De Dam stond. Holy shit, denk ik dan. Ik heb me voorgenomen beter te luisteren, mijn witte huiswerk ook op de lange termijn serieus te nemen, zwarte mensen een beter podium te bieden. Ik hoop dat anderen dat ook zullen doen.’

MARTE BONESCHANSKER, THEATERMAKER

‘De wereld kwam stil te liggen; als kunstenaar heb je de verantwoordelijkheid die tijd te gebruiken om te reflecteren, om te kijken wat er aan de hand is. Dat moet je als kunstenaar eigenlijk altijd doen, maar zeker tijdens een crisis. In de eerste week van de quarantaine belde ik met Het Huis Utrecht.

We waren het met elkaar eens, we moesten iets doen, dus beklonken we een vierdelige podcastserie: *Waar we zijn*. Elke aflevering reflecteren kunstenaars op een thema dat in de theaterwereld aan de hand is. Gemeenschap bijvoorbeeld, omdat mensen samenkomen in het theater, al heeft corona de boel wel stil doen vallen.

Andere thema’s zijn angst, stilstand en revolutie. Revolutie binnen de podiumkunsten en hoe er een inclusievere en minder witte plek van te maken. Dat thema bedachten we twaalf weken voor de moord op George Floyd. Volgens mij is de revolutie die nu plaatsvindt een bekroning op een evolutie die al gaande was. We waren al op weg naar een inclusievere, duurzamere wereld, maar door de coronacrisis en het politiegeweld tegen zwarte mensen kwam die wens in een stroomversnelling, erg goed en erg nodig. Ik denk dat een crisis een spiegel is voor de samenleving en voor ieder individu: hoe wil ik eigenlijk leven? Ik denk dat deze tijd een beroep doet op onze normen en waarden. Waar voorheen salonsocialisme nog wel velddeed, zo terloops benoemen dat je heus voor gendergelijkheid of tegen racisme bent, worden we nu gedwongen minder blabla te zijn en er actief naar te handelen.

Je kunt je als wit persoon lastig voorstellen hoe het is om niet wit te zijn. Dus heb je

een grotere taak om te onderzoeken hoe het is om zwart te zijn. Lees *Witte onschuld*, lees *Why I No Longer Talk to People About Race*. Banksy verwoordde dat mooi. Hij schreef dat wanneer de bovenburen een probleem hebben met de afvoer en er water lekt in het huis van de benedenburen, het nogal vreemd zou zijn als de benedenburen de afvoer zouden moeten repareren. Het is het probleem van de bovenburen, zij moeten aan de slag. Ik geloof dat witte mensen een taak hebben racisme aan te pakken.

Ik hoop dat mensen die eruitzien als ik, zich bewust worden en afvragen: wat kan ik doen? Je kunt een actieve *ally* zijn waardoor de strijd voor zwarte mensen iets minder zwaar wordt. Zij zijn dit gevecht al honderden jaren aan het voeren. Ik denk niet dat ik geen bias heb – vast wel –, maar het gaat om zelfonderzoek, en kijken van: hoe ziet mijn organisatie eruit, hoe kan ik die diverser maken? Kunst leent zich er uitstekend voor om activistisch te zijn. Kunst kan je dingen leren, je gedachtewereld op ludieke wijze verbreden en je wereldperspectief laten shiften. Wat betreft de podiumkunsten vind ik niet alleen dat er meer mensen van kleur horen te staan omdat het anders oneerlijk is, maar vooral omdat je zo veel perspectief, rijkdom en input mist als je je alleen met witte theatermakers omringt.’ ●